

Marta dibuixa ponts

Guia didàctica a cura de:

Lola Mollà (versió en català d'Ivan Gisbert), professora de secundària

El seu autor, Carles Cortés (Alcoi 1968), és professor de Literatura catalana a la Universitat d'Alacant. A més, és autor de diversos estudis sobre narrativa escrita per dones, entre les quals destaquen Isabel-Clara Simó, Mercè Rodoreda, Maria Mercè Roca, Maria Antònia Oliver. També escrigué novel·les com *Veü de dona* Premi Vila de Benissa 2000, *Marta dibuixa ponts* Premi Ciutat de Sagunt 2003, la qual ha estat traduïda al castellà conservant el seu títol tan encertat.

En aquesta novel·la Carles Cortés dóna vida a Marta: personatge sensible i càlid. El seu autor s'entrega totalment a aquest personatge i el tracta de forma exquisida i respectuosa. La tendresa que mostra cap a la Marta i cap als petits detalls que la rodegen és escrupolosa.

Pel que fa l'estructura, la novel·la està composta per tres parts ben diferenciades i consta de 25 capítols.

Cada part està iniciada per un epígraf. Amb açò, l'autor pretén, per una part, donar informació al lector del que passarà i, per altra, crear un vincle de familiaritat per què el lector s'interesse trobar altres vincles.

La primera part **Els fonaments del pont**, està introduïda per un epígraf de la novel·la *Eva* de Carles Soldevila.

La segona **Els ponts de la vida**, per un epígraf d'*Emma* de Jane Austen.

La tercera, **L'enfonsament del pont** de *La muntanya de l'ànima* de Gao Xingjian.

Ben prompte, des de l'inici, el lector s'assabenta que quan Marta acaba els seus estudis universitaris, fugint d'allò que l'envolta, abandona la seua ciutat natal, Alacant, i viatja a Nàpols amb la tasca d'ocupar una plaça de lectora de llengua catalana. Caminant per la vida, sent la necessitat de buscar uns mecanismes d'unió d'unes vivències amb altres, uns records amb el present, uns indrets amb altres, és a dir, uns *ponts imaginaris* que l'ajuden durant la travessia.

L'autor relata en primera persona els esdeveniments de la vida de Marta: adolescència, amistats, el destí (Nàpols) que es converteix en un personatge afegit d'aquesta magnífica novel·la.

Com si fos d'una construcció arquitectònica, l'autor va col·locant els ciments, la base amb què la història poc a poc vaja solidificant-se. En ella, els ponts, a més d'ajudar a la Marta a viatjar per la vida, es comparen com a tentacles que s'uneixen:

- Les ciutats: Nàpols – Alacant – Barcelona.
- L'amistat.
- Marta i el seu món amb nosaltres, els lectors.
- Marta i el seu ser més estimat: la seua àvia a qui, tot i la seua mort, està present en tota la novel·la i li donarà la força que necessita.

A més, l'autor tracta, temes d'actualitat com el maltractament, la immigració, el món laboral de la dona.

Hi ha una gran riquesa de personatges secundaris, fins i tot, d'ombres d'aquestos secundaris que no tenen ni nom ni rostre però, alhora, imprescindibles.

Estic convençuda que estem davant un llibre meravellós que arranca amb un ritme i una força que no abandona en cap moment. T'atrapa, t'enganxa, t'absorbeix, et fascina.

És una novel·la deliciosa, culta i alhora senzilla, apassionant, on la vida i la literatura s'hi fonen, amb una tendresa narrativa que el seu autor Carles Cortés no abandona en cap moment. La història de la Marta perfectament contada i ambientada.

Us anime a endinsar-se en el món de la Marta i compartir les seues vivències. Gaudiu-ho!

PROPOSTES DIDÀCTIQUES DE LA NOVEL·LA *MARTA DIBUIXA PONTS* DE CARLES CORTÉS

PERSONATGES

Busca en la novel·la els personatges principals i realitza un petit comentari de cadascun d'ells.

Nom	Descripció

Els personatges secundaris també són importants en l'obra. Tria dos o tres i explica per què els has agafat tot exposant allò que t'ha cridat l'atenció de cadascun d'ells

Nom	Descripció

De tots els personatges que has triat, quin personatge t'agrada més? I menys?

Més

Menys

Com creus que l'autor tracta als seus personatges?

Com els imagines?

Què et sembla el paper que desenvolupa l'àvia? Te l'imagines?

Quina és la raó de la seua presència en la novel·la?

Penses que és com si fóra un element extern de la novel·la? Raona la resposta

Què et suggereix l'olor a poma verda?

Què et sembla **FABRIZIO**?

Per a Marta, a vegades és un àngel, altres un covard. Ell es defineix com infidel, mentider i egoista. Com et sembla que és? Raona la teua resposta

Creus que és l'home ideal per la Marta?

Creus que són sinceres les seues paraules d'amor?

Coneixes algú que pugues considerar com un Fabrizio?

I la **MARTA**? S'assembla a algú que conegues?

Quines qualitats té?

Què li afegiries?

Al contrari, què li llevaries?

Com és la Marta?

Pensa en tres o quatre adjectius que la definisquen

Què sabem d'ella?

El seu nom:	
La seua edat:	
El seu caràcter:	
La seua professió:	
La seua família:	
El seu barri:	
La seua ciutat:	

Penses que Marta és una xica feliç?

Creus que Marta és tractada com a dona d'igual a igual en la seua relació amb els homes?

I amb Fabrizio?

Et pareix un personatge de carn i os?

Quins trets de la seua personalitat la fan així?

Com són les relacions que va tenint amb els diversos personatges?

Fes una ullada en la premsa i recull informació, afegint algun article dels publicats relacionats amb *Marta dibuixa ponts*.

Amb l'ajuda dels teus companys poseu en comú tot el que s'haja publicat

Imagina't que ets periodista i que vols saber més coses sobre ella. Què li preguntaries?

I a Fabrizio?

RELACIONS

A) Troba en la novel·la **relacions paral·leles**

B) Relacions **paterno-filials**:

A la novel·la trobem moltes relacions de parentesc:

Com trobes la relació familiar?

Et pareixen apropiades?

Si la resposta és negativa, quin creus que és el motiu?

Existeixen carències afectives?

I la relació dels fills amb els seus pares. Funciona?

C) Com són les relacions de parella? Raona la teua resposta

Què penses de les relacions d'amistat?

SENTIMENTS

- GELOSIA

En la novel·la és una constant el problema dels gels. Com els definiries? Són tan corrosius com semblen?

- REMORDIMENTS

Altra constant és el remordiment. Per exemple, a Fabrizio li acompanya aquest sentiment per no haver acompanyat el seu amic en la desgràcia. Penses que aquest raonament és correcte?

- EGOISME

Et pareixen egoistes els personatges? De tots ells qui et sembla que és el més egoista?

- SOLITUD

Et pareix que la solitud és el sentiment dominant en els personatges? Raona la teua resposta

- AMISTAT

Els personatges intenten mantindre una relació d'amistat amb els seus éssers volguts. Creus que ho aconsegueixen? És una relació real o fictícia? Què et suggereix?

Trobes altre tipus de sentiments en la novel·la? Quins?

Aquestos sentiments són incontrolables?

Segons la teua opinió, quins personatges representen:

TENDRESA:	
DINAMISME:	
INDIFERÈNCIA:	
EGOISME:	
INTERÉS:	
INSEGURETAT:	
INQUIETUD:	

PENSAMENTS

Quan Marta fa el següent raonament, a què creus que fa referència?

...No m'adonava que la llavor del mal començava a germinar. En el meu interior.... La llavor que ell havia sembrat en el meu interior anava esclatant, a poc a poc...

UN POC DE GEOGRAFIA

Quines de les ciutats apareixen en la novel·la? Fes un petit comentari sobre cadascuna d'elles.

Ciutats	Comentari

Explica breument allò que succeeix en cadascuna d'elles

-
-
-
-
-

Què tenen en comú?

-
-
-

En què es diferencien?

-
-
-

Les has visitades alguna vegada?

En cas afirmatiu, què t'ha cridat l'atenció?

Si la resposta és negativa, com es mostren les ciutats en la novel·la? Busca trets que les definisquen

Quin itinerari fa la Marta?

En quina ciutat s'esplaia l'autor?

Marta interpreta que el viatge és una font d'aprenentatge?

UN POC D'HISTÒRIA

Què saps d'Alfons el Magnànim?

Per què hi ha un monument d'ell a Nàpols?

Quina ha estat la presència espanyola en aquesta ciutat?

Com interpretes les paraules de la Marta quan diu: *“si el Magnànim va aconseguir fer seua, la ciutat, jo podria fer meus els sentiments...”*

A LA TAULA AMB MARTA

Podríem imaginar una ruta gastronòmica per les ciutats que Marta visita.

Quins àpats són del teu interès?

Quin menú t'agradaria tastar?

Imagina i elabora una recepta de cuina que desperte interès.

Quines begudes apareixen en la novel·la? Tenim alguna en comú?

LA LLENGUA

La Marta, quan acaba els seus estudis, viatja a una universitat d'Itàlia com a lectora de català.

Quina importància té el català dins la novel·la?

I per a la Universitat italiana?

I per a l'alumnat?

I per a tu?

Quina proposta li fa la Universitat a Marta?

Estàs d'acord?

Quina és la seua especialitat com a docent?

Com veus en la novel·la la importància del castellà i el català? Quan respongues tria un text que t'ajude.

En què consisteix un lectorat?

Et pareix interessant? Per què?

Què és l'INSTITUT CERVANTES?

En què consisteix la seua tasca?

Quan es creà?

Coneixes altres llocs on existisca l'institut citat anteriorment? Quins?

ELS PONTS

“... els ponts que la meua ànima construeix per entendre la seua existència”

Intenta recordar els ponts imaginaris que Marta va dissenyant al llarg de la novel·la.

Com interpretes estes paraules de la Marta... *construïa els meus ponts damunt de terres molles, que no suporten el seu pes i s'ensorren...?*

Eres com Marta que traça ponts imaginaris? Raona la teua resposta.

Quasi al final de la novel·la Marta realitza la següent reflexió: *Per primera vegada tenia la sensació que els ponts d'il·lusió que construïa la meua ment anaven arribant a l'altra banda, que creixien i creixien... Què et suggereix?*

Consulta alguna frase cèlebre on aparega la paraula PONT. Cita-la

Busca noms de pel·lícules on aparega la paraula PONT. Coneixes algun actor o actriu que haja treballat en elles?

TRADICIONS

Busca alguna tradició que hages sentit parlar.

Busca alguna tradició que no coneixies.

Què és la Bafana?

Les tradicions italianes s'assemblen a les nostres? O es diferencien?

FESTES

Busca en la novel·la festes que apareguen. Fes un xicotet comentari de les semblances i diferències que conegues o hages sentit parlar.

Festes	Semblances	Diferències

IMMIGRACIÓ

Com creus que tracta l'autor el tema de la immigració a la novel·la?

LLOCS

Quin interès mou a la Marta quan va a la platja?

Què veu Marta en eixa platja?

Per què es queda encisada a la platja de Baia?

Et recorda a alguna de les platges que coneixes? Com és?

En la teua ciutat, hi ha platja?

Mostra les diferències i semblances amb la platja de Baia

Diferències

Semblances

Com imagines la casa de la Marta a Itàlia?

I la de l'àvia?

Descriu-les.

ART

En la novel·la l'autor es refereix en diverses ocasions al monument a Bellini que hi ha a la plaça del mateix nom.

Què saps d'ell?

Coneixes algunes de les seues obres? Cita-les.

On es troben?

Quina influència va tenir?

REFERÈNCIES LITERÀRIES

Els personatges de la novel·la tenen inquietuds literàries?

I tu?

Al llarg de la novel·la trobem diverses referències literàries. Troba alguna i realitza un petit comentari al respecte

Referència	Comentari

NÀPOLS

Nàpols el podem considerar com un personatge més de la novel·la:

Cita:

- a) Alguns indrets que t'hagen cridat l'atenció
- b) El recorregut diari de la Marta
- c) Els carrers

d) Les esglésies

Si coneixes Nàpols, descriu-la.

Si la resposta és negativa, com te la imagines?

I els seus habitants?

Mostra les semblances i les diferències amb la ciutat on vius

Semblances

Diferències

Estàs d'acord amb l'autor quan diu... *Nàpols és una d'aquelles ciutats de les quals tothom, sense haver-la vist, sense haver-hi viscut, parla malament...*

Quin és el sentiment de Marta cap a Nàpols?

Què penses dels costums de Marta a Nàpols?

Com passa el seu temps?

I tu?

A la novel·la parla del Vesubi. Has sentit parlar d'ell? Què és?

Recorda la seua llegenda.

Coneixes cap altra llegenda al respecte?

Imagina que passes uns dies de vacances a Nàpols. Conta la teua estància allí, les teues visites, les teues fotos, com has anat d'un lloc a altre, etc.

Podries fer de guia turístic de la teua ciutat? Presenta la teua ciutat als companys/es. Compareu les vostres descripcions.

RECORDS

A qui es refereix l'autor?

Diverses frases es poden atribuir a un mateix personatge:

SUOR MERCEDE

FABRIZIO

L'ÀVIA/ LES SEUS CENDRES

MARTA

A- Necessitava que estigueren allà, sobrevolant la meua casa, donant-me forces per a l'endemà...

B- *Jo era l'única esperança, l'única possibilitat de lluitar contra el seu destí, contra la cruel existència a què aquella ciutat l'abocava...*

C- *Una altra vegada, la vida m'era injusta. Em negava la felicitat...*

D- *Necessite aïllar-me del meu passat per a encarar el meu present. Ser jo mateix per primera vegada en la vida...*

E- *Per això mantenia amb força la possessió de les cendres de l'àvia, perquè estava farta de separar-me de les persones...*

F- *Amb gran destresa, tenia aquell savoir-faire perquè tothom estiguera als seus peus, de genolls...*

G- *...La millor amiga que vaig tenir durant molt de temps.*

H- *Era una gran dona; sí, una persona envejable. Activa, segura de si mateixa.*

REFLEXIONS SOBRE EL TREBALL DE LA DONA

L'escriptor posa en boca de l'àvia el seu treball a la fàbrica.

En què consistia el seu treball?

Havia diferència a l'època entre el treball dels homes i de les dones?

Diferències Treball	
Homes	Dones

Era normal que la dona treballara?

Què diu l'àvia sobre el tema?

Quan la dona es casava, deixava la seua feina o seguia treballant? Per quins motius?

Tres generacions, tres dones: **l'àvia, la mare i Marta**. Les tres han treballat o treballen.

Què tenen en comú?

Què les diferencia?

Diferències i semblances a l'actualitat. Raona la teua resposta.

Diferències

Semblances

És complicat per a una dona treballar fora de casa? Per què?

I per a un home? Per què?

MEMÒRIA HISTÒRICA

L'autor posa en boca de l'àvia, la nostàlgia que el port d'Alacant va ser l'últim lloc d'on havia partit el seu marit. Ni un sol dia va deixar de mantindre l'esperança de tornar a veure'l per la línia de l'horitzó de la mar.

Què vol dir?

Informa't sobre la importància del port d'Alacant al llarg de la Guerra Civil espanyola.

Informa't si en la teua ciutat on vius hi ha alguna associació destinada a la recuperació de la MEMÒRIA HISTÒRICA i en què consisteix la seua tasca.

Amb l'ajuda de la premsa, fes una breu ressenya de l'activitat que duen a terme aquestes associacions.

Hauràs pogut llegir a la premsa diària que les famílies, sobretot els néts i nétes, realitzen una digna tasca d'investigació per a saber on estan les restes dels seus familiars.

Coneixes algun cas?

En cas afirmatiu, relata'l.

Si no coneixes cap, busca documentació i conta-la.

Coneixes la LLEI de la MEMÒRIA HISTÒRICA?

Quan s'aprovà? En quina legislatura?

Què pretén?

SOPA DE LLETRES

Troba 10 personatges de la novel·la. Entre ells trobem el nom de l'autor.

C	F	D	O	L	O	R	S	S	S
A	I	A	O	O	R	D	N	A	S
T	T	A	B	L	A	U	R	A	A
H	N	T	P	R	A	N	E	L	E
E	E	R	O	M	I	B	C	A	B
R	L	A	N	U	Z	Z	O	I	B
I	A	M	T	R	I	O	I	E	E
N	V	S	E	L	R	A	C	O	L

A MODE DE CONCLUSIÓ

Imagina que eres Marta. Escribe els teus projectes.

Marta dibuixa la seua vida com si fóra un cercle. Necessita fugir per anar madurant.

Dibuixa en forma de cercle, aspectes de la vida de Marta on apareguen les circumstàncies que l'han feta prendre aquesta decisió

Cadascú elaborarà un resum d'un capítol que pugui, a més, ser il·lustrat. El/la professor/a reunirà tots els capítols i els posarà en ordre. Tot açò podrà penjar-se a la paret de l'aula amb la fi de reconstruir la història.